

Budapesti politikai helyzetkép

Pártpreferencia és ellenzék iránti elvárások a fővárosban

A REPUBLIKON INTÉZET ELEMZÉSE

2023. szeptember

ÖSSZEFOGLALÓ

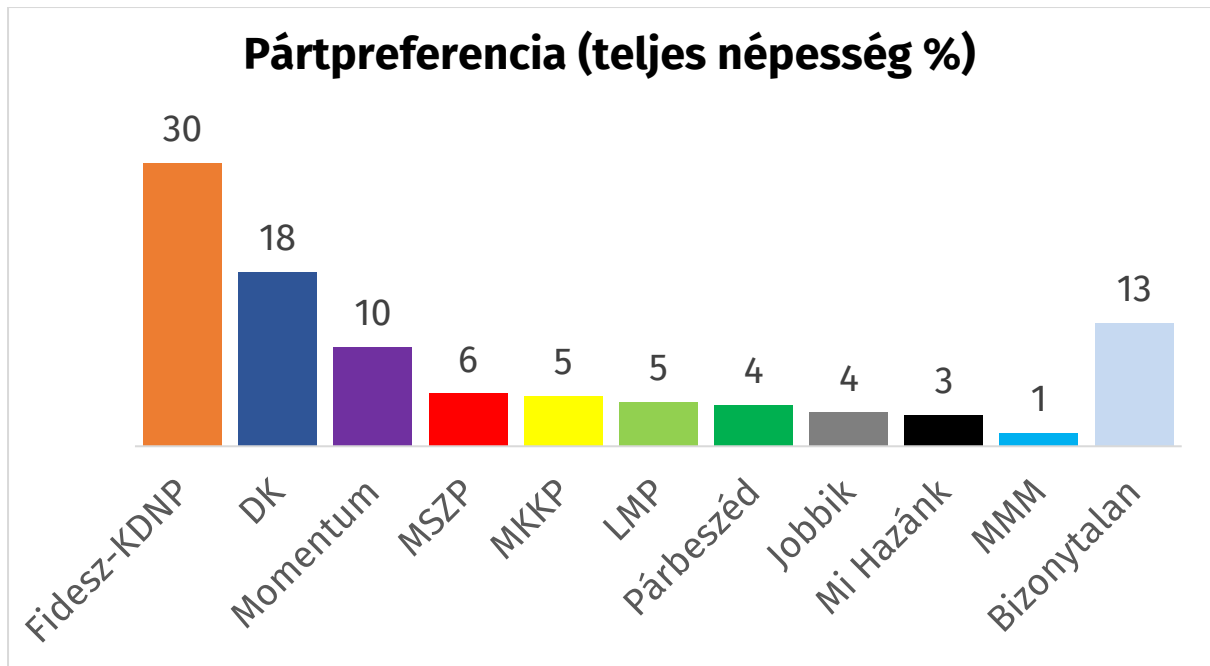
- A Republikon Intézet új elemzésében a budapesti politikai erőviszonyokat vizsgáltuk a 2024-es duplaválasztásra készülve, és feltérképeztük a szavazóknak az ellenzéki politika iránt támasztott elvárásait is.
- A budapestiek kevesebb mint egyharmada szavazna a kormánypártokra egy országgyűlési választáson, miközben a baloldali-liberális pártok jobban teljesítenek az országos támogattságuknál. A jobboldali pártok, a Jobbik és a Mi Hazánk kevésbé népszerűek a fővárosban.
- Jelenleg Karácsony Gergely nyerné a főpolgármester-választást, a pártválasztók 50 százaléka szavazna rá. Amennyiben Szentkirályi Alexandra indulna a főpolgármester-választáson, a pártválasztók 43 százaléka támogatná. A volt főpolgármester-helyettesnek a kormánypárti szavazók körén túl van némi választói többlete.
- Bár az ellenzéki pártok között még nincs végleges megállapodás, a budapesti ellenzéki választók egyértelműen szeretnék, ha az ellenzék együttműködne, és nem tesznek különbséget az EP- és önkormányzati választások között ebben a tekintetben. Az ellenzéki szavazók több mint háromnegyede együttműködést vár el a pártoktól mindkét választáson.
- Az ellenzéki választók 87 százaléka azt szeretné, ha az ellenzék inkumbens, azaz hivatalban lévő polgármesterei újra indulnának a kerületeikben.
- A fővárosi ellenzékiek kétharmada szeretné, ha az ellenzéki együttműködésbe a kisebb pártokat is bevonják.

Budapest politikai értelemben ellenzéki fellegvár. Bármely választási térképet vennénk figyelembe az elmúlt évtizedből, egyből szembetűnik a narancssárga térkép közepén tátongó lyuk, ez a főváros. Egyfelől Budapest egyre „ellenzéki”, ha azt vesszük figyelembe, hogy 2019 óta ellenzéki főpolgármestere és közgyűlési többsége van a városnak, és a 2022-es országgyűlési választáson több egyéni körzetet is elhódított az ellenzék a kormánypártoktól; másfelől viszont 2022-ben az ellenzék listás szereplése alulmúlta 2018-as önmagát Budapesten, tehát bizonyos szempontból visszaesésről is beszélhetünk. Az ellenzéki pártok és jelöltek között is a Budapestért folytatott verseny a legintenzívebb, hiszen a fővárosi jelöltséget lehet a legnagyobb eséllyel mandátumra váltani. Éppen ezért fontos a 2024-es duplaválasztásra készülve, hogy felmérjük a pártok és főpolgármester-jelöltek közti erőviszonyokat Budapesten, és feltérképezzük a szavazóknak az ellenzéki politika iránt támasztott elvárásait. Ezt kíséreltük meg a Republikon Intézet legújabb kutatásában¹.

¹ Módszertan: A kutatás 1500 fő személyes megkérdezésével készült 2023. július 10-28. között. A kutatás nem, életkor és iskolai végzettség szerint reprezentatív Budapest felnőtt lakosságára. Hibahatár: +/-2,6%

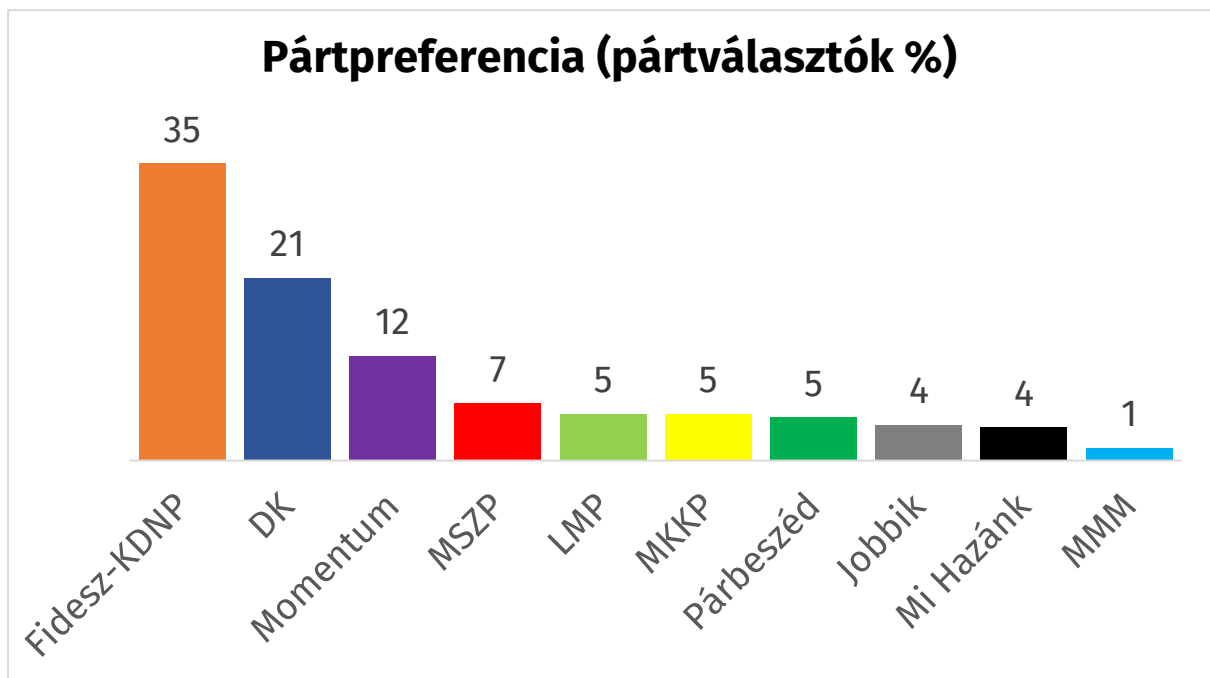
Politikai helyzetkép

Elsőként a fővárosi lakosok részvételi hajlandóságát és pártpreferenciáját vizsgáltuk meg. A budapestiek 80 százaléka menne el szavazni, ha most vasárnap országgyűlési választást tartanának, ez nagyjából megegyezik az országos átlaggal. A budapestiek kevesebb mint egyharmada szavazna a kormánypártokra egy országgyűlési választáson, ez megegyezik a 2023. augusztusi teljes népességben mért adattal. Ezek alapján azt gondolhatnánk, hogy a főváros nem sokban különbözik pártpreferencia tekintetében az ország egészétől, azonban a fővárosban sokkal alacsonyabb a bizonytalanok aránya, mint az ország többi részén (a bizonytalanok aránya Budapesten mindössze 13 százalék, szemben az országos 28 százalékkal), és az ellenzéki pártok jelentősen jobban szerepelnek a fővárosban, mind az ország egészében. Így amíg az országos mintában a Fidesz-KDNP a pártválasztók 42 százalékánál volt favorit 2023. augusztusban, addig Budapesten csak a pártválasztók 35 százaléka szavazna a kormánypártokra, és a fennmaradó 65 százaléknál szavazó az ellenzéki pártokat erősíti. Az erőssorrend az ellenzéken belül érdekesen alakul Budapesten. A DK és a Momentum – akárcsak a teljes népességben, úgy a fővárosban is – a legerősebb és második legerősebb ellenzéki párt, azonban az országos harmadik helyezett Mi Hazánk Budapesten kifejezetten rosszul szerepel. Helyette az ellenzék harmadik legerősebb pártja a fővárosban az MSZP, a teljes minta 6, a pártválasztók 7 százaléka szavazna a pártra. Ennek oka feltehetően az, hogy Budapesten több beágyazott szocialista polgármester is hivatalban van, akiknek megítélése pozitívan hat a pártjuk népszerűségére.

1. ábra: Pártpreferencia Budapesten (teljes népesség %)

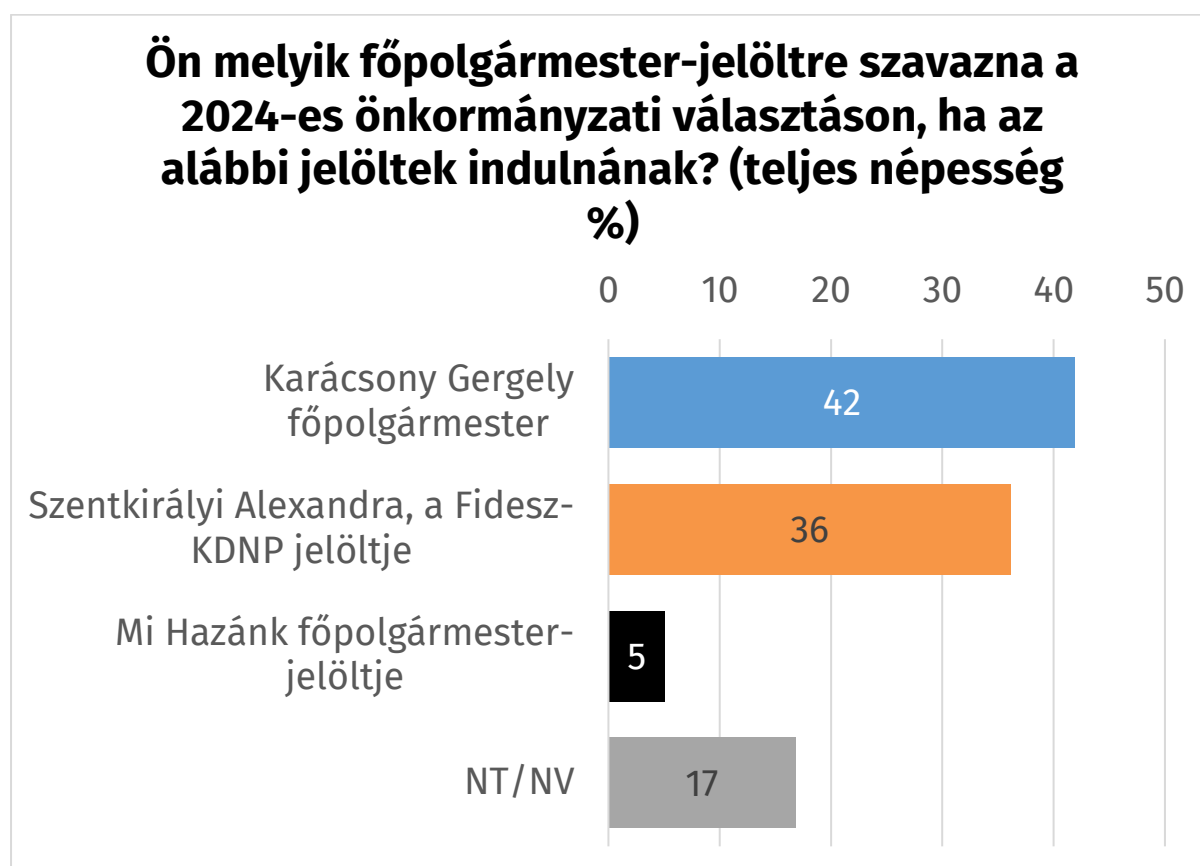
Összességében elmondható a Budapestiek pártpreferenciájáról, hogy az átlagnál magabiztosabb pártválasztók, jobban teljesít körükben a baloldali-liberális ellenzék, míg a jobboldali pártok, a Jobbik és a Mi Hazánk kevésbé népszerűek.

2. ábra: Pártpreferencia Budapesten (pártválasztók %)

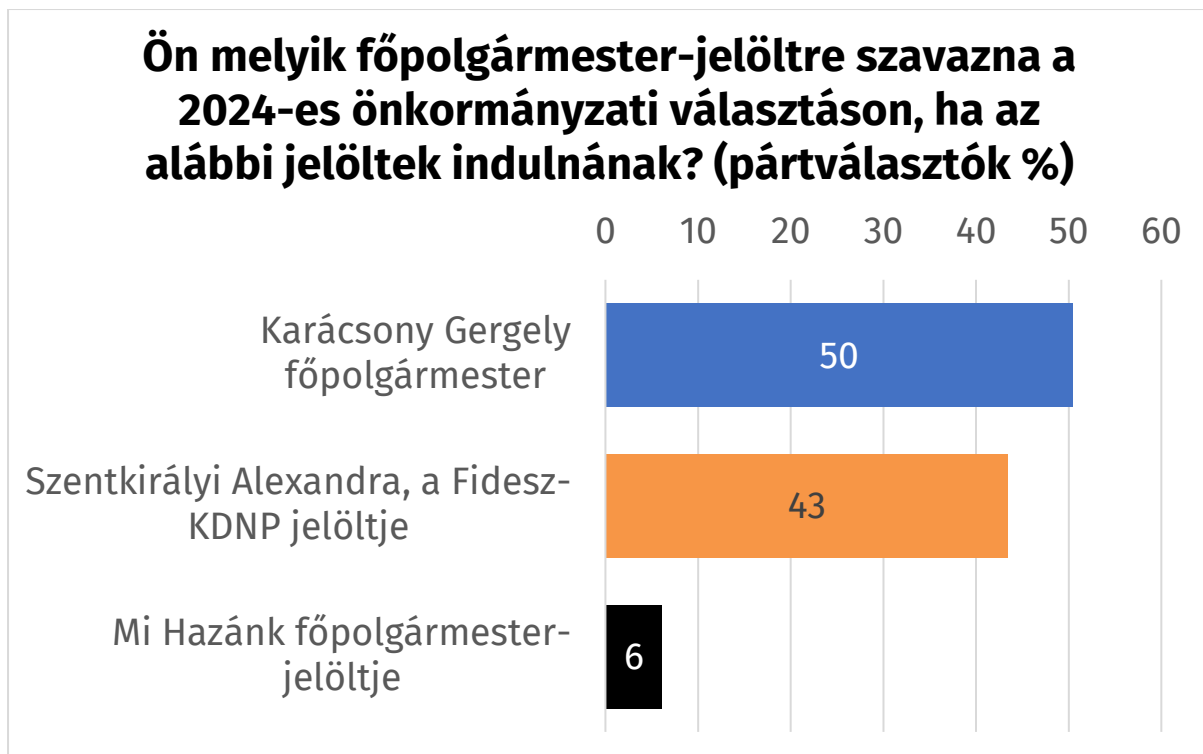
A 2024. évi önkormányzati választásra készülve megmértük a főpolgármester-jelölti preferenciákat is. Természetesen az adatfelvétel idején a jelenlegi főpolgármester, Karácsony Gergely volt az egyetlen biztos induló, de feltételeztük, hogy a Fidesz-

KDNP és a Mi Hazánk is állít főpolgármester-jelöltet. Több név is felvetődött már a kormányoldalon, ebben a kutatásban a korábbi főpolgármester-helyettes Szentkirályi Alexandra indulásával számoltunk a Fidesz-KDNP színeiben.

3. ábra: Főpolgármester-jelölti preferenciák Budapesten (teljes népesség %)

A három jelölt, Karácsony Gergely, Szentkirályi Alexandra és a Mi Hazánk jelöltje között 42-36-5 százalékos arányban oszlanak meg a szavazatok a teljes budapesti népesség körében, és 50-43-6 százalékos arányban a pártválasztók körében, azaz jelenleg Karácsony Gergely nyerné a főpolgármester-választást. A bizonytalanok aránya 17 százalék, valamivel magasabb, mint az országgyűlési pártpreferencia esetében. A Fidesz-KDNP elveszítené a választást, de Szentkirályi Alexandra bír némi szavazói többlettel a kormánypártokhoz képest. Karácsony Gergely támogatottsága nagyjából megegyezik a DK-Momentum-MSZP-LMP-Párbeszéd aggregált támogatottságával, de ezen felül nem csatornázza be további választópolgárokat. Természetesen további jelöltek bejelentése és a kormánypárti jelölt megerősítése még előttünk áll, nem beszélve a kampányokról, így az erőviszonyok a továbbiakban változhatnak.

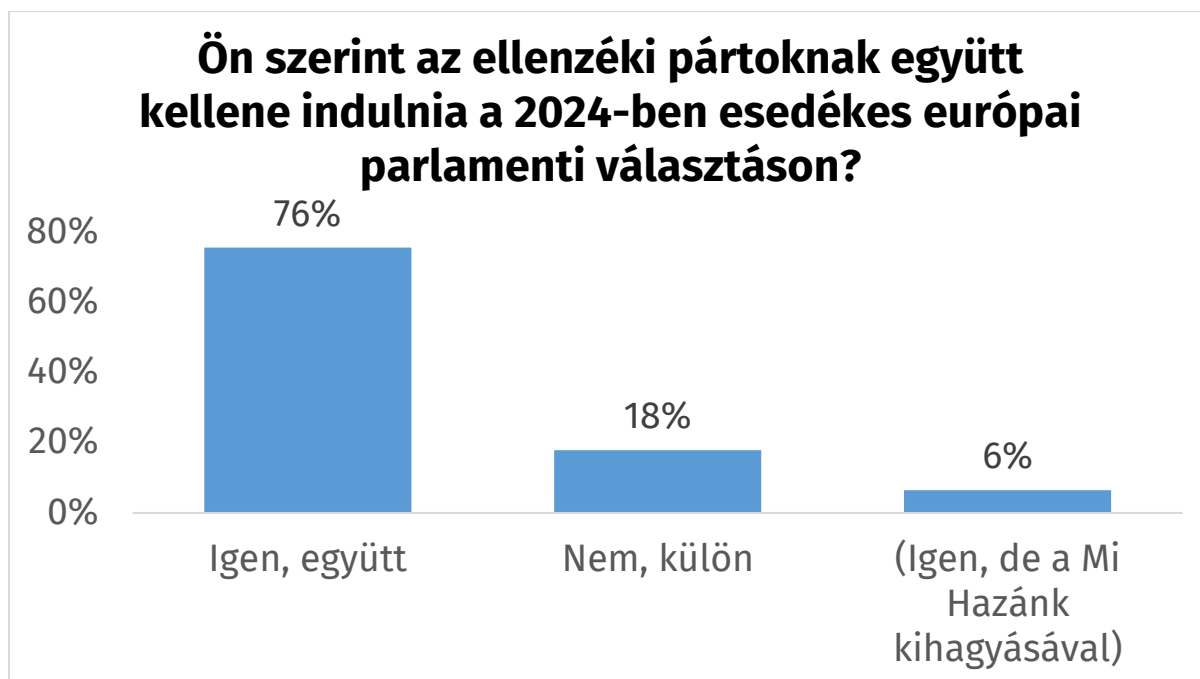

4. ábra: Főpolgármester-jelölti preferenciák Budapesten (pártválasztók %)

Az ellenzék iránti elvárások

Az ellenzék budapesti szereplése a választott stratégiától, a jelöltek és kampány koordinálásától is függ. Éppen ezért fontosnak ítéltük felmérni, milyen igényeket támasztanak a főváros ellenzéki szavazói az ellenzéki politika felé. Az alábbiakban bemutatott adatok a budapesti ellenzéki szavazók attitűdjeire vonatkoznak². Az első és legfontosabb kérdés, különösen annak tükrében, hogy egy napon kerül sor EP- és önkormányzati választásra: legyen-e közös indulás? A két választás logikája alapvetően tér el egymástól, hiszen az arányos EP-választási rendszer lehetőséget ad a külön indulásra, és visszaigazolásként szolgál a pártok erejéről; míg az önkormányzati választáson az országgyűlési választásokhoz hasonlóan fellép az együttműködési kényszer, fontos a jelöltkoordináció, és Budapesten előnyt élveznek a nagyobb, közös listák is a kompenzációs mandátumok kiosztásakor. Számtalan szempontot kell figyelembe vennie az ellenzéki pártoknak, amikor az együttműködésről döntenek, az egyik legfontosabb szempont pedig az, hogy mit gondolnak a választók.

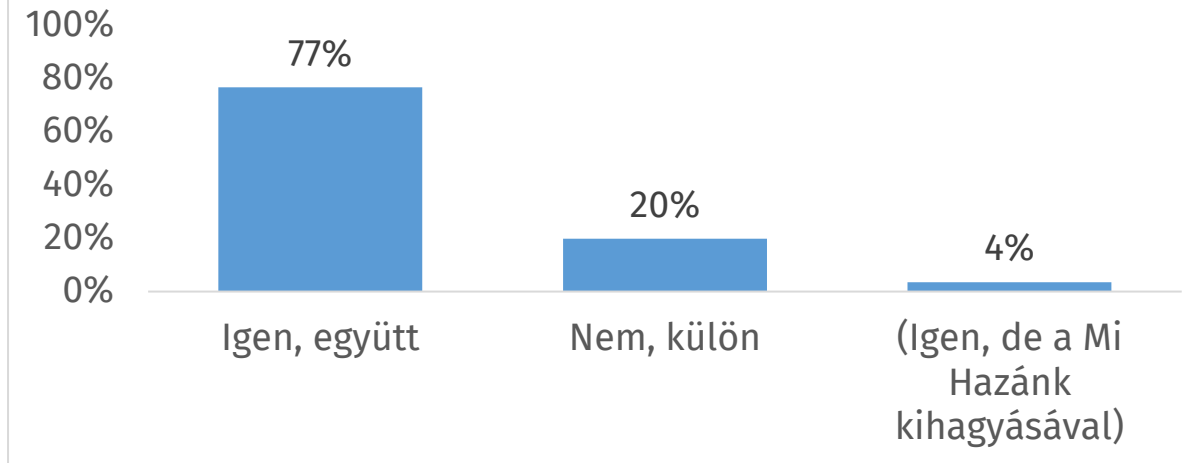
² Ellenzéki szavazók a mintában: DK, Momentum, MSZP, LMP, MKKP, Párbeszéd, Jobbik, MMM. A Mi Hazánk szavazók véleményei merőben eltérnek az ellenzéki fősodortól, így nem képezzik az ellenzéki minta részét az alábbi kimutatásokban.

5. ábra: Ellenzéki összefogás – EP választás

Míg jelenlegi tudásunk szerint az ellenzéki pártok az EP-választáson külön, az önkormányzati választáson viszont együttműködve indulnak, a budapesti ellenzéki választók egyértelműen azt szeretnék, ha az ellenzék együttműködne, és nem tesznek különbséget az EP- és önkormányzati választások között ebben a tekintetben. Az ellenzéki szavazók több mint háromnegyede együttműködést vár el a pártoktól. A válaszopciók között nem tüntettük fel, de a választók 4, illetve 6 százaléka fontosnak tartotta kiemelni, hogy nem szeretnék, ha a Mi Hazánk részese lenne ennek az együttműködésnek.

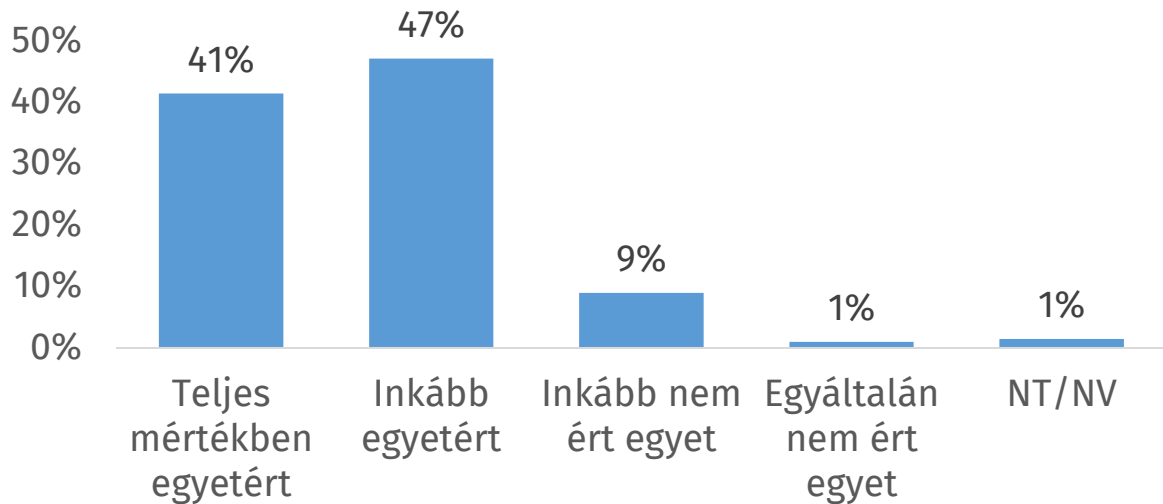
Ön szerint az ellenzéki pártoknak együtt kellene indulnia a 2024-ben esedékes önkormányzati választáson?

6. ábra: Ellenzéki összefogás – önkormányzati választás

Fontos szempont, hogy jelenleg a 23 kerületi polgármesterből 14 ellenzéki, és ezen kerületek megtartása az ellenzék számára kulcsfontosságú a közgyűlési többség megőrzése szempontjából. Felmerül tehát a kérdés: az ellenzéki irányítású kerületekben induljon-e újra a hivatalban lévő, inkumbens polgármester, vagy ez ne legyen szempont a pártok közötti egyeztetések során, és induljanak új polgármesterjelöltek is. Ebben a tekintetben a szavazók egyöntetűen az inkumbensek mellett tették le a voksukat: az ellenzéki válaszadók 87 százaléka megtartaná a hivatalban lévő ellenzéki polgármestereket. Korábbi választási eredmények és kutatások is alátámasztják, hogy a hivatalban lévő polgármesterek helyzetelőnyt élveznek az önkormányzati választásokon.

**Ön mennyire ért egyet az alábbi állítással?
Ahol már most is ellenzéki polgármester van,
ott legyen ő a közös polgármesterjelölt 2024-
ben is.**

7. ábra: Inkumbens polgármesterek megtartása

Végezetül arra voltunk kíváncsiak, van-e helye a válaszadók szerint az együttműködésben a kis pártoknak. Megint csak a duplaválasztás dilemmája vetődik fel: Az EP-választás az ellenzék számára szolgálhatna a 2026-os országgyűlési választás selejtezőjeként és szűkíthetné a pártválasztékot, azonban az önkormányzati választási rendszerben együttműködésre van szükség a legjobb szereplés érdekében. Mint láthattuk, a fővárosban a kisebb ellenzéki pártok is jobban megtalálják a szavazóikat; ha a budapestieken múlna, jelenleg a legtöbb baloldali és liberális párt mandátumhoz jutna az Európai Parlamentben, így nem meglepő, hogy a fővárosi ellenzékiek kétharmada szeretné, ha az együttműködésben a kisebb pártok is részt vennének.

8. ábra: Kis pártok szerepe

Látható, hogy Budapesten továbbra is felülreprezentált az ellenzék és Karácsony Gergely jelenleg megnyerné a főpolgármester-választást, azonban az előnye nem kiugró. Hasonlóképpen, Budapesten még mindig a Fidesz-KDNP a legerősebb párt, így összefogás nélkül kormánypárti városvezetést eredményezne a 2024-es választás. Az ellenzéki szavazók előtt sem titok ez, és egyértelmű igény vetődik fel az összefogásra, az inkumbens polgármesterek megtartására és a kis pártok bevonására. Hiába a 2022-es rossz tapasztalat, a választási rendszer nem lett barátságosabb sem országos, sem önkormányzati szinten, így az ellenzéki politikának újra és újra fel kell találnia magát, hogy labdába rúghasson a kormánypártokkal szemben.